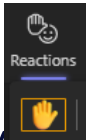

Predstavitev osnutka novih Pravil za delovanje trga z električno energijo

11. oktober 2022

Borzen, d.o.o.

Dobrodošli

- Predstavitev kot dopolnilo javne obravnave novih Pravil za delovanje trga z električno energijo, ki je v teku: <https://bit.ly/3RHU7Wb>
- Za lažjo izvedbo prosimo da:
  - Ugasnete kamere in utišate mikrofone
  - Se v delu, ki bo namenjen vprašanjem/komentarjev, prijavite s klikom na (,,chat“)
  - Če se ne želite oglasiti, lahko vprašanja posredujete preko funkcije „klepeta“ („chat“)
- Teams konferenca se bo snemala za interne potrebe Borzen, vendar posnetek ne bo javno objavljen. Bodo pa javno objavljene vse PPT predstavitev.
- OKVIRNI PROGRAM:
  - 13:00 – 13:10: uvodni pozdrav
  - 13:10 – 14:30: predstavitev
  - 14:30 – 15:00: razprava in zaključek

Uvod

- Javna obravnava je odprta med **19. 9. 2022 in 19. 10. 2022.**
- Pripombe, komentarje in predloge lahko zainteresirana javnost posreduje na obrazcu za pripombe na elektronski naslov pravila@borzen.si.
- Operater trga mora v 12 mesecih od uveljavitve ZOEE uskladiti Pravila za delovanje trga z električno energijo.
- Pravila izda po predhodnem usklajevanju s sistemskim operaterjem.
- Pred objavo v Uradnem listu Republike Slovenije potrebno pridobiti soglasje agencije za energijo.

Bilančna shema

Evidentiranje pogodb

Spremembe v osnutku novih Pravil

- Dodani novi udeleženci trga z električno energijo (neodvisni agregator, energetska skupnost, tržni zastopnik, aktivni odjemalec).
- Platforma operaterja trga za izravnalno energijo – ločnica z izravnalnim trgom kot celote.
- Platforma za objavo notranjih informacij – podlaga za vzpostavitev.
- Uvedba **merilne točka** skladno z ZOEE.

Bilančna shema

- Dodan pogoj za pridobitev statusa OBS (potrdilo iz kazenske evidence);
- Možnost zahteve po dodatnih dokazilih;
- Dodan člen glede registracije ustrezne gospodarske dejavnosti;
- Dodana možnost operaterja trga po zavrnitvi vloge v primeru suma, da bo potencialni član deloval v neskladju s Pravili;
- Skrajšan rok (3 delovni dnevi) za predložitev dodatne dokumentacije;
- Omejitev možnosti vstopa na trg tistim pravnim ali fizičnim osebam, ki so bile v zadnjih treh letih pred oddajo zahteve izključene iz bilančne sheme.

Osnovno in gibljivo finančno kritje

- **Višina osnovnega finančnega kritja je 100.000 EUR** in ga udeleženci finančne poravnave lahko predložijo v obliki denarnega depozita ali bančne garancije.
- Višina osnovnega finančnega kritja se lahko **poveča za 50.000 EUR** v primeru, da izpolnjuje enega izmed naslednjih kriterijev:
  - če ima udeleženec finančne poravnave v svoji bilanci tudi prevzemno predajna mesta oziroma merilne točke,
  - če v bilančno shemo vstopa podjetje, ki lahko predloži bilanco stanja in izkaz uspeha za obdobje krajše od treh let oziroma (mlado podjetje)
  - če finančni izkazi poslovanja ob periodičnim pregledu, ne izkazujejo kratkoročne plačilne sposobnosti, trajnejše likvidnosti in dolgoročne plačilne sposobnosti.
- Operater trga je upravičen, da na podlagi utemeljenih razlogov, spremeni višino kritij za največ 100 % pred uvrstitvijo v bilančno shemo kot tudi med samim delovanjem udeleženca finančne poravnave.
- Način izračuna gibljivih kritij ostaja nespremenjen.

Evidentiranje ZP in ON

- Sprememba pomena termina “**Napovedana odstopanja**”.

Prej: odstopanja “trgovcev” → osnova za bilančni obračun.

Sedaj: sedaj razlika med tržnim planom obratovalnimi napovedmi v okviru prijave ZP in ON
→ osnova za določitev višine gibljivih finančnih kritij tako za trgovce kot dobavitelje.

- Enak način obračuna odstopanj za trgovce in dobavitelje.
- Možnost prilagoditve obratovalne napovedi s strani operaterja trga v primeru, da se le-ta bistveno razlikuje od realizacije.
- Elektrooperater mora na poziv operaterja trga v roku treh delovnih dni posredovati zahtevane podatke o bilančnih pripadnosti in menjavah dobavitelja ter fakturiranih količinah.

Agregiranje

- Vsak član bilančne sheme ima možnost delovati kot neodvisni agregator.
- Pogodba o agregiranju → odprte pogodbe in se vodijo v evidenci odprtih pogodb elektrooperaterjev.
- Pogodbeni model agregiranja → aktivnosti in količine neodvisnega agregatorja upoštevane le v primeru prijave zaprtih pogodb s strani tako agregatorja kot tudi dobavitelja.
- Finančno nadomestilo za dobavitelje → dogovor med dobaviteljem in neodvisnim agregatorjem.
- Obveščanje → Neodvisni agregator mora dobavitelju tudi zagotoviti verodostojne podatke o aktivirani energiji za namen agregiranja.
- ZOEE 99(11) → OT pripravi analizo stroškov in koristi → sprememba oz. dopolnitev Pravil.

Bilančni obračun

Bilančni obračun - trenutni model

- Zadnja večja sprememba s **1. 1. 2019** (EBGL) ter uvedba 15-min intervala s **1. 1. 2021**.
- Izvedena **prva faza harmonizacije** s kodeksom EBGL.
- Sistem **dveh cen**, pristop **tehtane povprečne cene**, **korekcija** v obe smeri ob presežku / primanjkljaju, tolerančni pas, **2 cikla + letni poračun**

Razlog in pravne podlage za spremembe

Predlog je pripravljen na osnovi zahtev naslednjih predpisov:

- Zakon o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. [172/21](#), v nadaljevanju ZOEE),
- Uredbe Komisije o določitvi smernic za izravnavo električne energije (UREDBA KOMISIJE (EU) [2017/2195](#), v nadaljevanju EBGL) in
- [Priloge I.](#) odločitve ACER št. [18/2020](#) o harmonizaciji glavnih značilnosti bilančnega obračuna (v nadaljevanju ISH).

Hkrati smo pri pripravi predloga zasledovali naslednje cilje:

- uresničevanje namena bilančnega obračuna (zagotavljanje pokrivanja stroškov izravnalne energije ter destimulacija odstopanj)
- spodbujanje članov trga k čim boljši izravnosti ter
- priprava čim bolj preprostega modela s čim manj ekstremi.

Obvezna uporaba enojne cene: (52. člen 2.(c) EBGL; 7. člen priloge I. odločitve ACER)

- *EBGL: 52. člen: »2. V enem letu po začetku veljavnosti te uredbe vsi OPS pripravijo predlog za nadaljnjo določitev in uskladitev vsaj: ... (c) uporabo načela enotnih cen odstopanj za vsa odstopanja v skladu s členom 55, ki opredeljuje enotno ceno za pozitivna in negativna odstopanja za vsako območje cene odstopanja znotraj obdobja bilančnega obračuna;«*
- *ISH 7. člen: Each connecting TSO shall implement the use of single imbalance pricing in accordance with Article 55 of the EB Regulation for all imbalances, as described in paragraphs 3 to 5 below, except for the specific or all ISPs where a regulatory authority approves the application of dual imbalance pricing in accordance with Article 11.*

Pogoji za uporabo metode dvojne cene

SO lahko predlaga uporabo metodologije dvojne cene za odstopanja *(11. člen priloge odločitve ACER)*:

- v primeru aktivacije izravnalne energije v + in – smeri,
- v primeru, da cene aktivirane izravnave zaradi majhne količine odstopanj celotnega izravnalnega območja ne nudi dovolj velike spodbude bilančnim skupinam,
- v primeru uporabe komponente pomanjkanja izravnave (scarcity component).

(navedene so le za nas uporabne možnosti, drugi dve sta še če je ISP večji od 30 minut ali v primeru centralnega dispečiranja)

Uporaba tehtanega povprečja ali maksimalne cene

Za izračun cene za odstopanja se lahko uporabi *(1. in 2. odstavek 9. člena priloge odločitve ACER)*

- (1) tehtano povprečje cen izravnave, ki so bila uporabljena ali
- (2) maksimalne cene uporabljene izravnave.

V primeru uporabe maksimalne cene, večja verjetnost za nastanek viškov bilančnega obračuna

Izračun cene – dovoljene komponente

- *ISH 9. člen 3 odstavek:*
  - a) *cena iz platform za RN*
  - b) *cena iz platform za rRPF*
  - c) *cena iz platform za aRPF*
  - d) *cene iz specifičnih produktov za RPF (aRPF in rRPF) ali RN*
  - e) *cene iz aktiviranih izravnav, ki niso standardni ali specifični produkti in niso rezultat central dispatchinga*
  - f) *cene iz central dispatchinga*
- *ISH 9. člen 5 odstavek*
  - a) *količine iz platform za RN*
  - b) *količine iz platform za rRPF*
  - c) *količine iz platform za aRPF*
  - d) *količine iz specifičnih produktov za RPF (aRPF in rRPF) ali RN*
  - e) *količine iz aktiviranih izravnav, ki niso standardni ali specifični produkti in niso rezultat central dispatchinga*
  - f) *količine iz central dispatchinga*

Koraki izračuna cene odstopanj

1. **Enojna cena**
2. Zagotovitev dodatnih sredstev iz presežkov
3. Dvojna cena
4. Komponenta finančne nevtralnosti
5. Omrežnina

Enojna cena za odstopanja

Smer izravnave v obračunskem intervalu	Cena
Izravnava je bila izvedena le v pozitivno smer	TPC_{poz}
Izravnava je bila izvedena v obe smeri in so skupno bilančne skupine odstopale v negativno smer	
Izravnava je bila izvedena le v negativno smer	TPC_{neg}
Izravnava je bila izvedena v obe smeri in so skupno bilančne skupine odstopale v pozitivno smer	
Ni bilo izvedene izravnave iz naslova aRPF, rRPF in RN	VoAA

$$TPC_{poz} = \frac{\sum_i (C_{aRPF+i} \cdot W_{aRPF+i}) + \sum_i (C_{rRPF+i} \cdot W_{rRPF+i}) + \sum_i (C_{RN+i} \cdot W_{RN+i})}{\sum_i W_{aRPF+i} + \sum_i W_{rRPF+i} + \sum_i W_{RN+i}}$$

$$TPC_{neg} = \frac{\sum_i (C_{aRPF-i} \cdot W_{aRPF-i}) + \sum_i (C_{rRPF-i} \cdot W_{rRPF-i}) + \sum_i (C_{RN-i} \cdot W_{RN-i})}{\sum_i W_{aRPF-i} + \sum_i W_{rRPF-i} + \sum_i W_{RN-i}}$$

Določitev smeri odstopanj

$$\text{Smer izravnave} = \text{predznak} \left(\sum_{bs} W_{\text{odstopanja } bs} \right)$$

- *ISH 9. člen 5 odstavka*
  - a) *količine iz platform za RN*
  - b) *količine na iz platform za rRPF*
  - c) *količine iz platform za aRPF*
  - d) *količine iz specifičnih produktov za RPF (aRPF in rRPF) ali RR*
  - e) *količine iz aktiviranih izravnav, ki niso standardni ali specifični produkti in niso rezultat central dispatchinga*
  - f) *količine iz central dispatchinga*
- *Lahko dodatno:*
  - *Količine nenamerne izmenjave*
  - *Količine iz IGCC (imbalance netting);*
  - *Količine iz RVF*
  - *Količine iz ukrepov za omilitev izrednega stanja v sistemu (člen 22 (h) in (j) v SO regulaiton*
  - *volume resulting from Inter-TSO assistance in emergency state pursuant to Article 14 of the ER Regulation.*

Odstopanja

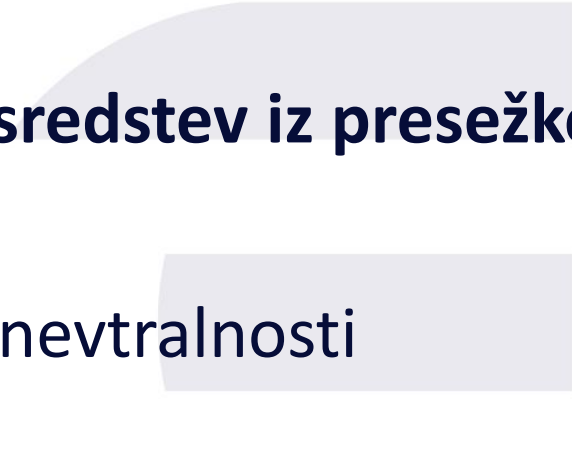
$$W_{odstopanja} = W_{tržni\ plan} - W_{realizacija}$$

$$Z_t = -C \cdot W_{odstopanja}$$

$$Z_t = -C_{neg} \cdot W_{odstopanja}$$

$$Z_t = -C_{poz} \cdot W_{odstopanja}$$

Koraki izračuna cene odstopanj

1. Enojna cena
  2. **Zagotovitev dodatnih sredstev iz presežkov**
  3. Dvojna cena
  4. Komponenta finančne nevtralnosti
  5. Omrežnina
-

Koraki izračuna cene odstopanj

1. Enojna cena
2. Zagotovitev dodatnih sredstev iz presežkov
3. **Dvojna cena**
4. Komponenta finančne nevtralnosti
5. Omrežnina

Dvojna cena za odstopanja

<i>Smer izravnave v obračunskem intervalu</i>	<i>C_{neg}</i>	<i>C_{poz}</i>
Izravnava je bila izvedena le v pozitivno smer	<i>TPC_{poz}</i>	<i>TPC_{poz}</i>
Izravnava je bila izvedena v obe smeri	<i>TPC_{poz}</i>	<i>TPC_{neg}</i>
Izravnava je bila izvedena le v negativno smer	<i>TPC_{neg}</i>	<i>TPC_{neg}</i>
Ni bilo izvedene izravnave iz naslova aRPF, rRPF in RN	VoAA	VoAA

$$TPC_{poz} = \frac{\sum_i (C_{aRPF+i} \cdot W_{aRPF+i}) + \sum_i (C_{rRPF+i} \cdot W_{rRPF+i}) + \sum_i (C_{RN+i} \cdot W_{RN+i})}{\sum_i W_{aRPF+i} + \sum_i W_{rRPF+i} + \sum_i W_{RN+i}}$$

$$TPC_{neg} = \frac{\sum_i (C_{aRPF-i} \cdot W_{aRPF-i}) + \sum_i (C_{rRPF-i} \cdot W_{rRPF-i}) + \sum_i (C_{RN-i} \cdot W_{RN-i})}{\sum_i W_{aRPF-i} + \sum_i W_{rRPF-i} + \sum_i W_{RN-i}}$$

Koraki izračuna cene odstopanj

1. Enojna cena
2. Zagotovitev dodatnih sredstev iz presežkov
3. Dvojna cena
4. **Komponenta finančne nevtralnosti**
5. Omrežnina

Komponenta finančne nevtralnosti

97. člen

(izjema uporabe komponente finančne nevtralnosti)

(1) V primeru, ko tako metoda enojne cene skupaj z uporabo sredstev akumuliranih na računu za vodenje presežkov kot tudi metoda dvojne cene, skupaj z uporabo sredstev akumuliranih na računu za vodenje presežkov, ne zagotovijo dovolj sredstev za pokritje stroškov izravnave v posameznem obračunskem obdobju, se v vseh obračunskih intervalih, v katerih sta bili izračunani dve ceni, uporabi dodatna komponenta » q «. Cene za negativna odstopanja se poviša za q , cene za pozitivna odstopanja se za q zniža.

(2) Višina dodatne komponente q je tolikšna, da skupna plačila bilančnih skupin skupaj z uporabljenimi sredstvi akumuliranih na računu za vodenje presežkov ravno pokrijejo stroške izravnave sistema, vendar se lahko uporabi le presežke, ki presegajo višino sredstev, ki so potrebna za pokrivanje tveganj upravljanja s tveganji neizpolnitve finančne poravnave oziroma zamude obveznosti plačil udeležencev finančne poravnave bilančnega obračuna.

(3) Komponenta q je zaokrožena navzgor na dve decimalni mesti.

(4) V primeru iz prejšnjega odstavka operater trga poleg cen za odstopanja objavi tudi podatek o višini dodatne komponente q .

Koraki izračuna cene odstopanj

1. Enojna cena
2. Zagotovitev dodatnih sredstev iz presežkov
3. Dvojna cena
4. Komponenta finančne nevtralnosti
5. **Omrežnina**

Druge bistvene spremembe

- Tolerančni pas
- Korekcija
- Presežki v omrežnino (drugi odstavek 44. člena EBGL)

BO1, BO2, BO3

- BO se izvaja v naslednjih korakih:
  - BO1: v mesecu M+1 (mesec, ki sledi mesecu, za katerega se izvaja BO)
  - BO2: v mesecu M+3 (najkasneje dva meseca po BO, vzporedno z BO1 naslednjega meseca)
  - Poračun: rok za podatke je 15 dni po BO2 za decembrski obračun
- BO3 (popravek obračuna na podlagi odločbe AGEN): v primeru, da Agencija za energijo izda odločbo za ponovni izračun, se ponovi izračun BO na novih podatkih. Če je BO3 izveden po izvedenem poračunu, mora AGEN izdati tudi odločbo glede poračuna, sicer se poračuna ne izvaja ponovno.
- Poravnalni dan za BO se skrajša iz 7 na 3 delovne dneve.

Objava testnih cen – enojna cena

- <https://ot.borzen.si/Domov/Arhiv-podatkov-in-poročil-trga>

Nov model bilančnega obračuna – testni podatki

[Testne cene za odstopanja za 2021 - enojne cene](#) - osveženo

Samooskrba v bilančnem obračunu

- Spremenjen način obračuna realizacije samooskrbnih odjemalcev za primer viškov ali mankov.
- V primeru viškov ali mankov se realizacija pripiše dobavitelju, kar se naredi z uvrstitvijo realiziranih količin v **letni poračun** bilančnega obračuna (trenutno se pripišejo v **decembrski bilančni obračun**).
- Po uvrstitvi samooskrbe med merjene odjemalce pa se ta uvršča v merjen odjem oziroma merjeno proizvodnjo, tako da se bo realizacija pri dobavitelju upoštevala na ravni obračunskega intervala.

	Decembrska nemerjena proizvodnja [MWh]
2017	557,07
2018	2.150,09
2019	2.225,81
2020	5.965,82
2021	11.475,00

Prehodne določbe

Predvidene prehodne določbe

- Prehodno obdobje za delitev presežka bilančnega obračuna iz let 2020, 2021 in 2022 po principu FIFO
- Prehodno obdobje za povišanje osnovnih kritij do 1. januarja 2024
- Začetek veljavnosti naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, **uporabljati pa se začnejo s 1. 1. 2023**

Hvala za pozornost!

Javna obravnava je odprta med **19. 9. 2022** in **19. 10. 2022**.

Pripombe, komentarje in predloge lahko zainteresirana javnost posreduje na obrazcu za pripombe na elektronski naslov pravila@borzen.si.